

**فهرست عناوین و سرفصل‌های رشته تفسیر و علوم قرآنی
نیمسال اول ۹۳-۹۲**

علوم قرآن

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۱۵

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی اعجاز قرآن، دلائل و وجوه آن و نقد و بررسی شبهات

سرفصل:

۱. اهمیت، تاریخچه و کتابشناسی «اعجاز قرآن»
  ۲. مفهوم، امکان و معیار اعجاز (تفاوت اعجاز با سحر، کهنات و کرامت)
  ۳. تحدی قرآن و معارضان آن
  ۴. راز اعجاز قرآن (دراین بحث قول به صرفه نقد می شود)
  ۵. وجوه اعجاز قرآن با توجه به آراء دانشمندان:
- الف) ساختاری: فصاحت و بلاغت، آهنگ و صوت قرآن، تصویرسازی، اعجاز عددی
- ب) محتوایی: عدم اختلاف، اعجاز علمی، اعجاز تشریحی، اخبار غیبی
- ج) طریقی: اعجاز به آورنده
- * لازم است اساتید محترم در نقد اقوال اهل سنت نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه نقادانه داشته باشند و ضمناً ذیل هر بحث شبهات مهم آن بحث را نقد و بررسی کنند.
- * تدریس سرفصل‌های فوق از متن درسی بوده و استاد در هر درس بخشی از متن کتاب را خوانده و بقیه را به عهده خود طلاب می‌گذارد.

متن: تلخیص التمهید ج ۲ (آیت الله معرفت)

ارزشیابی: ۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۳ نمره به انجام تحقیق توسط طلبه اختصاص دارد

منابع:

- ۱- التمهید فی علوم القرآن ج ۴، ۵ و ۶ آیت الله معرفت
- ۲- قرآن شناسی ج ۱ آیت الله مصباح یزدی
- ۳- قرآن در قرآن آیت الله جوادی آملی
- ۴- اعجاز القرآن مصطفی صادق رافعی
- ۵- اعجاز القرآن باقلانی
- ۶- الاتقان فی علوم القرآن سیوطی
- ۷- البرهان زرکشی
- ۸- الاعجاز القرآنی وجوه و اسراره عبدالغنی محمد سعید برکه
- ۹- علوم القرآن عند المفسرین دفتر تبلیغات اسلامی

علوم قرآن ۲

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۱۶

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تحلیلی مباحث تحریف ناپذیری و بررسی شبهات مربوط

سرفصل:

۱. اهمیت ، تاریخچه و کتابشناسی «تحریف قرآن»
۲. مفهوم شناسی لغوی و اصطلاحی
۳. اقسام تحریف و تعیین محل نزاع
۴. دیدگاه‌های علمای شیعه و اهل سنت درباره مصونیت قرآن از تحریف
۵. دلایل سلامت قرآن از تحریف (عقلی و نقلی)
۶. نقد و بررسی دلایل و شبهات قائلین به تحریف

متن:

صیانة القرآن عن التحریف (آیت‌الله معرفت)

*تدریس سرفصل‌های فوق از متن درسی بوده و استاد در هر درس بخشی از متن کتاب را خوانده و بقیه را به عهده خود طلاب می‌گذارد.

ارزشیابی: ۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به انجام تحقیق توسط طلبه اختصاص دارد

منابع:

- ۱- التحقیق فی نفی التحریف عن القرآن الکریم آیت‌الله سیدعلی حسینی میلانی
- ۲- نزاهة القرآن من التحریف آیت‌الله جوادی آملی
- ۳- قرآن‌شناسی ج ۱ آیت‌الله مصباح یزدی
- ۴- سلامة القرآن عن التحریف دکتر نجارزادگان
- ۵- القرآن الکریم و روایة المدرستین علامه سیدمرتضی عسگری
- ۶- علوم القرآن عند المفسرین ج ۱ دفتر تبلیغات اسلامی

مفردات قرآن

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۱۹

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت ترادف، اشتراک، وجوه و نظائر، لغات دخیل و معناشناسی قرآن

سرفصل:

مباحث نظری

۱. ضرورت؛ تاریخچه و کتابشناسی مفردات قرآن
  ۲. ارتباط دانش مفردات با دیگر شاخه‌های علم لغت مثل فقه اللغة، غریب القرآن و ...
  ۳. بیان دیدگاهها درباره لغت قرآن.
  ۴. لغات دخیل در قرآن
  ۵. وجوه و نظائر در قرآن
  ۶. ترادف و اشتراک در قرآن
  ۷. نقش مفردات در ترجمه و تفسیر قرآن
- استاد مباحث نظری فوق را در چند جلسه توضیح می دهد بعد واژه های اساسی زیر را توضیح می دهد.
بررسی واژه‌ها:

- (الف) واژه های خداشناسی (فاطر، الله، عزیز، سبحان، رحمت، قیوم و ...)
(ب) واژه های پیامبرشناسی (نبی، رسول، هدی، بشری، انذار، وحی، بعثت، نزول ...)
(ج) واژه های معادشناسی (حشر - قیامت - برزخ - ساعه - ثواب - اجر و ...)
(د) واژه های انسان شناسی (بشر، انسان، نفس، روح، عقل، قلب، فؤاد و ...)
(هـ) واژه های اخلاقی (توبه، حب، خشیت، خوف، تزکیه، اخلاص، اسراف، ایمان، فسق، اثم و ...)
(و) واژه های سیاسی اجتماعی (عدل، ظلم، صلح، ولایت، حج، قتل، عهد و ...)

متن:

مفردات قرآن (آقای طیب حسینی)

ارزشیابی: ۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به انجام فعالیت های کلاسی طلبه اختصاص دارد

منابع:

- ۱- المعجم فی فقه لغة القرآن و سر بلاغة محمد واعظ زاده خراسانی
- ۲- التحقیق فی کلمات القرآن حسن مصطفوی
- ۳- واژه شناسی قرآن مجید غلامعلی همائی
- ۴- المفردات فی غریب القرآن راغب اصفهانی
- ۵- معارف قرآن محمدتقی مصباح یزدی
- ۶- قاموس قرآن علی اکبر قرشی
- ۷- وجوه القرآن ابو عبدالرحمان الحیری النیسابوری
- ۸- مفردات قرآن حمید محمدی

مبانی و قواعد تفسیر ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۲۰

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز: علوم قرآن ۴۱

هدف: شناخت مبانی و قواعد تفسیر قرآن

سرفصل:

الف) کلیات

۱- اهمیت، تاریخچه و کتابشناسی بحث «مبانی و قواعد تفسیر»

۲- تعریف «مبانی»، «قواعد»، «تفسیر» و «تأویل»

۳- نیاز به تفسیر و دلایل آن

۴- شرائط مفسر و علوم مورد نیاز در تفسیر

ب) مبانی مشترک تفسیری

۱- امکان فهم و تفسیر قرآن

۲- جواز تفسیر قرآن و حجیت ظواهر قرآن

۳- مصونیت قرآن (یادآوری)

۴- اعجاز قرآن (یادآوری)

۵- زبان قرآن

۶- جری و تطبیق

*لازم است استاد محترم در نقد اقوال اهل سنت نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه نقادانه داشته باشد.

متن:

روش تفسیر قرآن (محمود رجبی)

ارزشیابی: ۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به انجام تحقیق توسط طلبه اختصاص دارد

منابع:

۱- اصول التفسیر و قواعد

عبدالرحمان العک

۲- قواعد التفسیر

خالد عثمان السبت

۳- بحوث فی اصول التفسیر و مناہجه

فهد بن عبدالرحمان الروی

۴- مبانی و روش های تفسیری

محمد کاظم شاکر

تجزیه و ترکیب

شناسه درس: ۳۰۲۱۱۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری- عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تقویت توان تشخیص و بکارگیری قواعد صرف و نحو

سرفصل:

۱. اهمیت تجزیه و ترکیب و نقش آن در ترجمه و تفسیر قرآن کریم
۲. مفهوم شناسی تجزیه و بیان عناصر موثر در تجزیه فعل، اسم معرب، اسم مبنی و حرف
۳. مفهوم شناسی ترکیب و بیان عناصر موثر در ترکیب کلمه و جمله
۴. اقسام ترکیب (موضوعی و غیر موضوعی، جدولی و غیر جدولی (تشریحی)، یک وجهی و چندوجهی)

متن: ----

ارزشیابی:

۵ نمره به فعالیت کلاسی و ۵ نمره به تحقیق (تجزیه و ترکیب چند وجهی از یک حزب قرآن) و ۱۰ نمره دیگر به امتحان آخر نیمسال اختصاص دارد. متن از قرآن کریم یا عبارت های مشکل انتخاب می شود و امتحان آخر نیمسال می تواند از متنی غیر از متن داده شده ولی در سطح آن باشد.

* توضیحات:

شایسته است اساتید محترم ابتدا در ۳ یا ۴ جلسه چهار بند فوق را یادآوری نموده و بعد برای هر جلسه آیاتی از قرآن را مشخص کرده و از همه طلاب می خواهند که آن را تجزیه و ترکیب و ترجمه نمایند و در کلاس از آنها سوال نموده و کار عملی آنها را ارزیابی می کنند.

منابع:

۱- الجدول فی اعراب القرآن	محمود صافی
۲- اعراب القرآن الکریم و بیانہ	محبی الدین درویش
۳- اعراب القرآن المنسوب الی الزجاج	تحقیق: ابراهیم ابیاری
۴- تفسیر کشاف	محمود زمخشر

نحو تکمیلی ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۱۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث تحلیلی نحو

سرفصل:

از باب اول «مغنی الادیب» حروفی که کاربرد بیشتری در قرآن دارد با تاکید بر معنای آنها خوانده می شود

متن:

مغنی الادیب - باب اول

ارزشیابی:

۶ نمره از ۲۰ نمره به کار عملی طلبه اختصاص دارد و ۱۴ نمره مربوط به امتحان پایانی می باشد.

* توضیحات:

دانش پژوهان جهت انجام کار عملی می توانند یکی از دو موضوع زیر را انتخاب نمایند:

الف: استخراج مفردات یک حزب از قرآن و تحلیل آنها از نظر معنی و موقعیت اعرابی و ...

ب: انتخاب یکی از حروف مهم مثلاً همزه و بررسی مباحث مربوط به آن در یک جزء قرآن

منابع:

۱. موسوعة الصرف و النحو و الاعراب (امیل بدیع یعقوب)

۲. معجم القواعد العربیه (عبدالغنی)

۳. معجم ادوات القرآن

۴. علوم العربیه «قسم النحو» (سید هاشم حسینی)

بلاغت کاربردی ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۱۰۶

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تطبیق قواعد و وجوه بلاغی بر آیات قرآن کریم

سرفصل:

استاد در هر جلسه به ترتیب قواعدی را که کاربرد بیشتری در قرآن دارند با تأکید بر نقش آن در تفسیر به اختصار توضیح می‌دهد و چند نمونه قرآنی از کتابهای معانی بیان و تفاسیری مثل کشاف، جوامع و بیضاوی ارائه می‌دهد و نکات تفسیری قابل استفاده از این قواعد را توضیح می‌دهد. و از طلاب می‌خواهد که برای هر کدام از این قواعد مثلاً ده نمونه قرآنی دیگر با توضیح لازم ارائه دهند. بحث باید به صورتی ارائه شود که همه مباحث بلاغی تمرین شود.

متن:

معانی القرآن ج ۱

محدوده:

کل کتاب

ارزشیابی:

۱۰ نمره به فعالیت کلاسی و ۱۰ نمره دیگر به امتحان آخر نیمسال اختصاص می‌یابد.

منابع:

- ۱- تهذیب البلاغه دکتر عبدالهادی
- ۲- جواهر البلاغه احمد هاشمی
- ۳- علوم بلاغت و اعجاز قرآن دکتر یدالله نصیریان
- ۴- در قلمرو بلاغت قرآن محمد علوی مقدم
- ۵- دلائل الاعجاز فی علم المعانی علی بن محمد جرجانی
- ۶- تلخیص البیان فی مجازات القرآن سید رضی
- ۷- کرانه‌ها حسن عرفان

ترجمه و شرح قرآن ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۱۰

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تفسیر اجمالی کل قرآن کریم

سرفصل:

آیه ۸۰ تا پایان سوره بقره و سوره های آل عمران و مائده

* توضیحات:

دانش‌پژوهان محدوده مشخص شده توسط استاد را مطالعه و در کلاسهای رفع اشکال آن شرکت می‌کنند کلاسهای مربوط به رفع اشکال هر هفته یک جلسه برقرار می‌شود و اساتید محترم به ابهامات طلاب پاسخ داده و بر کیفیت و کمیت کار نظارت می‌نمایند.

متن:

ترجمه مختصرالمیزان (کمال مصطفی شاکر، ترجمه علی نریمانی)

محدوده:

آیه ۸۰ تا پایان سوره بقره و سوره های آل عمران و مائده

ارزشیابی:

۱۵ نمره از ۲۰ نمره پایانی به امتحان آخر نیمسال و ۵ نمره به فعالیت کلاسی افراد اختصاص دارد. امتحان میانی این درس از ۲۰ نمره برگزار می‌شود.

ترجمه و شرح قرآن ۳

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۱۲

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تفسیر اجمالی کل قرآن کریم

سرفصل:

از سوره یوسف تا آخر سوره حج

متن:

ترجمه مختصرالمیزان (کمال مصطفی شاکر، ترجمه علی نریمانی)

محدوده:

از سوره یوسف تا آخر سوره حج

ارزشیابی:

۱۵ نمره از ۲۰ نمره پایانی به امتحان آخر نیمسال و ۵ نمره به فعالیت کلاسی افراد اختصاص دارد.
امتحان میانی این درس از ۲۰ نمره برگزار می‌شود.

ترجمه و شرح قرآن ۵

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۱۴

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با تفسیر اجمالی کل قرآن کریم

سرفصل:

ازسوره فصلت تا آخرقرآن کریم به استثنای سوره های مزمل، تکویر،اعلی، فجر،لیل، ضحی، انشراح، عادیات، تکاثر، عصر،فیل،ماعون، کوثر، کافرون،مسد

متن:

ترجمه مختصرالمیزان

محدوده:

ازسوره فصلت تا آخرقرآن کریم به استثنای سوره های مزمل، تکویر،اعلی، فجر،لیل، ضحی، انشراح، عادیات، تکاثر، عصر،فیل،ماعون، کوثر، کافرون،مسد

ارزشیابی:

۱۵ نمره از ۲۰ نمره پایانی به امتحان آخر نیمسال و ۵ نمره به فعالیت کلاسی افراد اختصاص دارد. امتحان میانی این درس از ۲۰ نمره برگزار می‌شود.

تفسیر ترتیبی ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر و روش‌ها و گرایش‌های تفسیری

هدف: ایجاد توان فهم معنای آیات و وجوه محتمل در آن، بهره‌گیری از کتابهای تفسیری و شناخت معارف مهم قرآنی

سرفصل:

سوره های فاتحه و مزمل

طلاب موظفند در کنار این متن به تفاسیر صافی، کشاف و نمونه مراجعه نمایند.

متن:

کنز الدقایق مرحوم مشهدی قمی

محدوده:

سوره های فاتحه و مزمل

ارزشیابی:

۱۴نمره به امتحان پایانی، ۲نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۴نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد

تفسیر ترتیبی ۳

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر و روش‌ها و گرایش‌های تفسیری

هدف: ایجاد توان فهم معنای آیات و وجوه محتمل در آن، بهره‌گیری از کتابهای تفسیری و شناخت معارف مهم قرآنی

سرفصل:

از ابتدای آیه ۳۶ سوره نساء تا پایان آیه ۷۰.

طلاب موظفند در کنار این متن به تفاسیر احسن الحدیث، من وحی القرآن والمنار مراجعه نمایند.

متن:

تفسیر المیزان

محدوده:

از ابتدای آیه ۳۶ سوره نساء تا پایان آیه ۷۰.

ارزشیابی:

۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد

تفسیر موضوعی ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۰۴

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر و روش‌ها و گرایش‌های تفسیری

هدف: تقویت توان تتبع و تحقیق در موضوعات مختلف قرآنی و شناخت معارف قرآنی بصورت موضوعی

سرفصل:

خداشناسی

متن:

معارف قرآن جلد اول

محدوده:

کل کتاب

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به انجام تحقیق توسط طلبه اختصاص دارد.

منابع:

- ۱- پیام قرآن آیت‌الله مکارم شیرازی
- ۲- منشور جاوید آیت‌الله جعفر سبحانی
- ۳- تفسیر موضوعی قرآن کریم آیت‌الله جوادی آملی

تفسیر موضوعی ۴

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۰۷

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر و روش‌ها و گرایش‌های تفسیری

هدف: تقویت توان تتبع و تحقیق در موضوعات مختلف قرآنی و شناخت معارف قرآنی بصورت موضوعی

سرفصل:

اخلاق در قرآن

متن:

اخلاق در قرآن آیت الله مصباح جلد اول

محدوده:

از ابتدای کتاب تا ابتدای رابطه انسان با خدا

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به انجام تحقیق توسط طلبه اختصاص دارد

منابع:

- ۱- پیام قرآن آیت الله مکارم شیرازی
- ۲- منشور جاوید آیت الله جعفر سبحانی
- ۳- تفسیر موضوعی قرآن کریم آیت الله جوادی آملی

تفسیر موضوعی ۵

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۰۸

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: مبانی و قواعد تفسیر و روش‌ها و گرایش‌های تفسیری

هدف: تقویت توان تتبع و تحقیق در موضوعات مختلف قرآنی و شناخت معارف قرآنی بصورت موضوعی

سرفصل:

۱- مباحث اجتماعی در قرآن

۲- خانواده در قرآن

متن:

اخلاق در قرآن آیت الله مصباح جلد سوم

محدوده:

جلد سوم: ۱. از ابتدای کتاب تا ابتدای فصل چهارم (جامعه)

۲. از ابتدای فصل پنجم (عدالت و ظلمت) تا ابتدای فصل نهم (آداب معاشرت)

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به انجام تحقیق توسط طلبه اختصاص دارد

منابع:

۱- پیام قرآن آیت الله مکارم شیرازی

۲- منشور جاوید آیت الله جعفر سبحانی

۳- تفسیر موضوعی قرآن کریم آیت الله جوادی آملی

فلسفه ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۷۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مسائل مهم فلسفی به منظور تحکیم مبانی اعتقادی

سرفصل:

الف) مباحث مقدماتی فلسفه

۱. سیر تفکر فلسفی از آغاز تا دوران معاصر
۲. مبانی اصطلاحی علم و فلسفه
۳. فلسفه و علوم
۴. موضوع و مسائل فلسفه
۵. مبادی و هدف فلسفه
۶. روش تحقیق در فلسفه
۷. رابطه فلسفه و علوم دیگر
۸. ضرورت فلسفه

ب) شناخت شناسی

۹. تعریف، اهمیت و تاریخچه‌ی بحث شناخت شناسی
۱۰. بداهت اصول شناخت شناسی
۱۱. اقسام شناخت
۱۲. علم حصولی
۱۳. اقسام مفاهیم کلی
۱۴. حس گرائی
۱۵. نقش عقل و حس در تصورات
۱۶. نقش عقل و حس در تصدیقات
۱۷. ارزش شناخت
۱۸. ارزشیابی قضایای حقوقی و اخلاقی

طلاب موظفند در این مباحث به نظرات آقای مطهری و شهید صدر مراجعه نمایند.

متن:

«آموزش فلسفه» تألیف آیت الله مصباح

محدوده:

۲۰ درس اول از جلد اول

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت کلاسی اختصاص دارد.

فلسفه ۳

شناسه درس: ۳۰۲۱۷۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش نیاز:

هدف: شناخت استدلالی مسائل مهم فلسفی به منظور تحکیم مبانی اعتقادی

سرفصل:

۱. راه‌های شناخت خدا (فطری - برهان عقلی، برهان انی و لمی)
۲. اثبات واجب الوجود (براهین اثبات واجب)
۳. توحید (معانی توحید، بساطت)
۴. توحید افعالی (توحید در خالقیت و ربوبیت و افاضه وجود، نفی جبر و تفویض)
۵. صفات الهی (حدود شناخت خدا، صفات ثبوتیه و سلبيه، ذاتیه و فعلیه)
۶. صفات ذاتیه (حیات، علم و قدرت)
۷. صفات فعلیه (سمع، تکلم، اراده، حکمت)
۸. هدف آفرینش (هدف و علت غائی، هدفداری خدای متعال)
۹. قضا و قدر الهی (قضا و قدر، اختیار انسان)
۱۰. خیر و شر در جهان (مفهوم خیر و شر، تحلیل فلسفی خیر و شر، راز شر)

متن:

«آموزش فلسفه» تألیف آیت الله مصباح

محدوده:

از ابتدای درس ۶۱ تا پایان کتاب از جلد دوم

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت کلاسی اختصاص دارد.

کارورزی و ارائه تحقیق ۲

شناسه درس: ۳۰۲۲۲۰۴

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: روش تحقیق

هدف: بکارگیری قواعد پژوهشی در موضوعات مختلف قرآنی

سرفصل:

هر طلبه موظف است در طول تحصیل دو تحقیق ۳۵ تا ۵۰ صفحه ای در یکی از موضوعات قرآنی با رعایت ضوابط و قواعد پژوهشی و نگارشی ارائه دهد. موضوع و طرح اجمالی تحقیق باید به تصویب مؤسسه مربوطه برسد و در نهایت تحقیق ارائه شده توسط اساتید مربوط از نظر محتوا و ساختار مورد ارزیابی قرار گیرد.

ارزشیابی:

۲۰ نمره پایانی اختصاص به تحقیق - با شرایط فوق‌الذکر - دارد

رشته تفسیر و علوم قرآنی - نیمسال اول سال تحصیلی ۹۳-۹۲

عربی معاصر ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۱۰۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: ایجاد توان بهره‌گیری از متون عربی در زمینه تفسیر و علوم قرآن

سرفصل: قرائت، درک مطلب، اعراب گذاری و ترجمه حدوداً ۱۰۰ صفحه متن عربی معاصر در زمینه تفسیر و علوم قرآن

متن:

نصوص القرآنیة

محدوده:

از ابتدای کتاب تا پایان المستوی الاول

ارزشیابی:

استاد برای هر جلسه صفحاتی از متن درسی را به منظور درک مطلب، اعراب گذاری و ترجمه توسط طلاب تعیین می‌کند و استاد تنها به رفع اشکال و بیان دقایق متن می‌پردازد.

۵ نمره از نمره درس به فعالیت کلاسی فوق اختصاص می‌یابد.

در هر نیمسال به هر فرد حدود ۱۰ صفحه متن عربی جدید در زمینه گرایش فوق داده می‌شود تا آن متن را اعراب گذاری و ترجمه نماید که ۷ نمره از نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد.

۸ نمره دیگر به امتحان آخر نیمسال اختصاص می‌یابد.

قرآن و عهدین

شناسه درس: ۳۰۲۱۲۲۲

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت تطبیقی مباحث مهم قرآن و عهدین

سرفصل:

۱. آشنایی اجمالی با تورات، اناجیل و ملحقات آنها

۲. بررسی تطبیقی اسناد عهدین و قرآن

۳. اشتراکات و افتراقات قرآن و عهدین

الف) حجیت قرآن و عهدین

ب) توحید و تثلیث در قرآن و عهدین

ج) آفرینش در قرآن و عهدین

د) نبوت انبیاء در قرآن و عهدین

هـ) معاد در قرآن و عهدین

و) منجی در قرآن و عهدین

ز) احکام عبادی در قرآن و عهدین

لازم است استاد محترم در نقد اقوال اهل سنت نسبت به مواضع مخالف دیدگاه شیعه، نگاه نقادانه داشته باشد.

متن:

قرآن و عهدین (آقای صادق‌نیا)

ارزشیابی:

۱۷ نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت کلاسی اختصاص دارد.

منابع:

۱- حجت التفاسیر و بلاغ الاکسیر سید عبدالحجّه بلاغی

۲- تفسیر المنار رشید رضا

۳- الهدی الی دین المصطفی علامه محمدجواد بلاغی

زبان انگلیسی ۱

شناسه درس: ۳۰۲۲۱۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: زبان انگلیسی دوره عمومی

هدف: آشنایی بیشتر با فهم عناوین و کلمات انگلیسی

سرفصل:

قرائت، درک مطلب و ترجمه حدوداً ۳۵ صفحه متن انگلیسی در زمینه تفسیر و علوم قرآن

متن:

برگزیده متون انگلیسی تفسیر و علوم قرآن - عیسی جهانگیر

محدوده:

از ابتدای کتاب تا پایان درس ۱۰

ارزشیابی:

استاد برای هر جلسه صفحاتی از متن درسی را به منظور قرائت درک مطلب و ترجمه توسط طلاب تعیین می‌کند.

۳ نمره از نمره درس به فعالیت کلاسی فوق اختصاص می‌یابد.

علاوه بر محدوده فوق، در ابتدای نیمسال به هر طلبه حدود ۴ صفحه متن انگلیسی داده می‌شود تا آن را

ترجمه نماید که ۵ نمره از نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد.

۱۲ نمره دیگر به امتحان آخر هر نیمسال اختصاص می‌یابد.

روش تحقیق

شناسه درس: ۳۰۲۲۲۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری - عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: آشنایی با روش‌های پژوهش و کیفیت بهره‌برداری از منابع در تفسیر و علوم قرآن

سرفصل:

۱. بیان اهمیت بحث روش تحقیق و تاریخچه آن (یادآوری)
۲. مفهوم شناسی تحقیق و اصطلاحات عام و خاص آن (یادآوری)
۳. بایسته‌های پژوهش‌های قرآنی
۴. ویژگی‌های طرح تحقیق در مباحث تفسیر و علوم قرآنی
۵. مراحل کلی تحقیق (مسأله تحقیق، جمع‌آوری اطلاعات، تجزیه و تحلیل، تنظیم)
۶. ویژگی‌های پژوهش در تفسیر ترتیبی
۷. ویژگی‌های پژوهش در تفسیر موضوعی
۸. بیان معیارهای ارزیابی پژوهش قرآنی

متن: -----

ارزشیابی: هر دانش پژوه موظف است یک تحقیق در زمینه تفسیر یا علوم قرآن با ویژگی‌های فوق ارائه دهد که ۱۰ نمره از ۲۰ نمره درس را به خود اختصاص می‌دهد.

روش نویسندگی

شناسه درس: ۲۰۲۲۰۲

تعداد واحد: ۱

نوع واحد: عملی

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: تقویت توان بکارگیری آئین نگارش و درست نویسی

سرفصل:

۱. ویژگیهای یک نویسنده خوب
  ۲. ویژگیهای یک نوشته خوب
- الف) از حیث مفهوم، محتوا و پیام
ب) از حیث سبک و آئین درست نویسی از قبیل:
- ساده نویسی
  - وحدت موضوع
  - شیوه استفاده از آرایه‌های ادبی
  - رعایت نکات دستوری و قواعد نشانه گذاری
  - تنظیم بند یا پاراگراف و توجه به مخاطب
۳. عوامل مؤثر در کسب مهارت نویسندگی از قبیل: خواندن و نوشتن
  ۴. مراحل نگارش از قبیل:
- تفکر، تهیه طرح با حفظ نظم منطقی و ارتباط معنایی، گردآوری اطلاعات، پیش نویس و پاکنویس

متن: ---

ارزشیابی: اساتید محترم مطالب فوق را حتی‌الامکان بصورت کارگاهی به طلاب آموزش داده و طلاب موظفند با تمرین و ممارست و بکار بستن ضوابط، یک نوشته جامع ارائه دهند؛ که ۱۲ نمره را به خود اختصاص می‌دهد و ۸ نمره دیگر به فعالیت‌های طول دوره اختصاص دارد.

فقه ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۳۰۱

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی و فلسفه احکام

سرفصل:

اجاره ، ضمان ، مضاربه ، قرض ، ودیعه ، وقف

متن:

دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی» تألیف باقر ایروانی

محدوده:

مباحث مذکور در سرفصل از متن تعیینی

منابع:

۱. مسالک شهید ثانی
۲. شرح لمعه شهید ثانی
۳. شرایع الاسلام محقق حلی
۴. فقه الامام الصادق محمد جواد مغنیه

ارزشیابی:

۱۷نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی اختصاص دارد.

امتحان میانی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

فقه ۳

شناسه درس: ۳۰۲۱۳۰۳

تعداد واحد: ۳

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت استدلالی مباحث مهم فقه و آشنایی با روشهای استدلال فقهی و فلسفه احکام

سرفصل:

لقطه ، اطعمه و اشربه ، ارث

متن:

دروس تمهیدیه فی الفقه الاستدلالی» تألیف باقر ایروانی

محدوده

مباحث مذکور در سرفصل از متن تعیینی

ارزشیابی:

۱۷نمره به امتحان پایانی و ۳ نمره به فعالیت‌های کلاسی اختصاص دارد.

امتحان میانی این درس از ۲۰ برگزار می شود.

منابع:

۱. مسالک شهید ثانی

۲. شرح لمعه شهید ثانی

۳. شرایع الاسلام محقق حلی

فقه الامام الصادق محمد جواد مغنیه

اصول فقه ۱

شناسه درس: ۳۰۲۱۴۰۱

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مؤثر در فهم قرآن

سرفصل:

الف) کلیات: تعریف، موضوع، فائده و مسائل علم اصول
ب) مباحث الفاظ

۱. وضع و مباحث آن
۲. استعمال حقیقی و مجازی
۳. علائم حقیقت و مجاز
۴. مترادف و اشتراک
۵. حقیقت شرعی
۶. صحیح و اعم
۷. مشتق
۸. مفاهیم

متن:

«اصول الفقه» مرحوم مظفر

محدوده:

از اول کتاب تا اول عام و خاص (به استثناء اوامر و نواهی)

ارزشیابی:

۱۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد

منابع:

- ۱- کفایه آخوند خراسانی (ره)
- ۲- حلقه ثالثه شهید صدر
- ۳- رسائل شیخ انصاری (ر)

اصول فقه ۳

شناسه درس: ۳۰۲۱۴۰۳

تعداد واحد: ۲

نوع واحد: نظری

پیش‌نیاز: ندارد

هدف: شناخت مباحث اصولی مهم و مؤثر در فهم قرآن

سرفصل:

مباحث حجت

۱- مباحث مقدماتی

۱-۱- موضوع این بحث

۲-۱- معنای حجت

۳-۱- مدلول کلمه اماره و ظن معتبر

۴-۱- ظن نوعی

۵-۱- اماره و اصل عملی

۶-۱- معیار حجیت اماره

۷-۱- ذاتی بودن حجیت علم

۸-۱- جایگاه حجیت اماره

۹-۱- ظن خاص و ظن مطلق

۲- قرآن کریم و نسخ آن

۳- سنت

۱-۳- فعل معصوم

۲-۳- تقریر معصوم

۳-۳- خبر متواتر

۴-۳- خبر واحد

۴-۴- دلیل عقلی

متن:

«اصول الفقه» مرحوم مظفر

محدوده:

از اول «المقصد الثالث: مباحث الحجّه» تا اول «الباب الخامس: حجیه الظواهر (به استثناء: مباحث مقدمات دلیل انسداد تا ابتدای کتاب العزیر ۲. مبحث دلیل حجیت خبر الواحد من الاجماع ۳. بحث الباب الثالث الاجماع) ارزشیابی: ۴ نمره به امتحان پایانی، ۲ نمره به فعالیت‌های کلاسی و ۴ نمره به امتحان شفاهی اختصاص دارد

منابع:

۱- کفایه آخوند خراسانی (ره)

۲- حلقه نالته شهید صدر

۳- رسائل شیخ انصاری (ر)